

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IV Istungjärg, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 12.12.2016, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:03 Riigikogu liikme Toomas Pauri ametivanne

2. 15:04 Maaeluminister Tarmo Tamme ametivanne

15:05 Istungi rakendamine

3. 15:33 Arupärimine struktuurse eelarvetasakaalu kohta (nr 280)

4. 16:13 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

15:02 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame täiskogu IV istungjärgu 11. töönädala esmaspäevast istungit.

1. 15:03 Riigikogu liikme Toomas Pauri ametivanne

15:03 Esimees Eiki Nestor

Seoses Riigikogu liikme Tarmo Tamme volituste peatumisega tema nimetamise tõttu Vabariigi Valitsuse liikmeks ja seoses Alar Nääme tagasiastumisega asus s.a 11. detsembril Riigikogu liikmeks Toomas Paur. Kuulame ära tema ametivande. Palun, Toomas Paur!

15:03 Toomas Paur

Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XIII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

2. 15:04 Maaeluminister Tarmo Tamme ametivanne

15:04 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Vabariigi Presidendi 9. detsembri otsusega nr 32 on maaeluministriks nimetatud Tarmo Tamm. Nüüd kuulame ära maaeluminister Tarmo Tamme ametivande. Palun!

15:04 Maaeluminister Tarmo Tamm

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja oma südametunnistuse ees. Töotan pühalikult jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale ning pühendada oma jõu Eesti rahva heaolu ja tuleviku kindlustamisele. Aitäh! (Aplaus.)

15:05 Istungi rakendamine

15:06 Esimees Eiki Nestor

Ja nüüd, kui meid on jälle 101, saab üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Jüri Jaanson, palun!

15:06 Jüri Jaanson

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Et õlu ja viin on kasulikud, kui neid mõistuspärasel viisil tarvitada, ütleb meile oma tegelaste kaudu välja juba Anton Hansen Tammsaare. Meie ühiskonna probleem on alkoholi liigtarbimine ja alkoholism. Ilmselt seetõttu on töö- ja terviseminister Ossinovski oma eesmärgiks võtnud alkoholireklaami ärakeelamise. Samas ei ole alkoholismi kui pahe juurpõhjused meile lõpuni selged ja alkoholireklaami mõju alkoholi liigtarbimisele pole uurimused seni kinnitanud. Siiani pole kindlaks tehtud sedagi, et reklaam suunaks kedagi alkoholi tarbima. Vastupidi, senine reaalsus, selle ja ka eelmiste aastate alkoholiaktsiisi laekumine on näidanud, et meie ühiskonnas alkoholi tarbimine üldiselt väheneb. Nõnda on 20 Reformierakonna liikmel vasakkoalitsiooni plaanitava lahja alkoholi aktsiisi järsu tõstmise kohta minister Ossinovskile seitse küsimust, millele soovime häid vastuseid. Aitäh!

15:07 Esimees Eiki Nestor

Maris Lauri, palun!

15:08 Maris Lauri

Head Riigikogu liikmed! Hea juhataja! Riigikeele oskus on kahtlemata väga tähtis, eriti ellu astuvatele kooliõpilastest noortele. Senini on meil riigis olnud ikka selge konsensuslik püüe selle poole, et kõik noored saaksid kooli lõpetades eesti keele piisavalt selgeks. Aga kahjuks on uuel koalitsioonilt tulnud väga segaseid selgitusi. Kuigi eelmise nädala infotunnis sai peaministrilt üht-teist küsitud, jäid vastused ebamääraseks. Seetõttu esitame Riigikogu liikmete nimel arupärimise eestikeelse hariduse kohta vene õppekeelega koolides. Küsimusi on kuus. Me soovime saada selgust, miks soovitakse muuta keelepoliitikat, mis on selle tegelik eesmärk, miks esitatakse eri auditooriumidele kahetisi sõnumeid jne. Tänan!

15:09 Esimees Eiki Nestor

Kellele arupärimine on?

15:09 Maris Lauri

Arupärimine on esitatud haridusministrile.

15:09 Esimees Eiki Nestor

Kalle Laanet, palun!

15:09 Kalle Laanet

Austatud esimees! Head kolleegid! Kolmeteistkümnel Reformierakonna fraktsiooni liikmel on justiitsminister Urmas Reinsalule arupärimine. See puudutab õigusloome hea tava järgimist viimastel aegadel siin saalis. Kuna "Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018" punkti 6 kohaselt peab õigusloomeprotsess olema ettenähtav ja avatud, siis küsime, mida justiitsminister sellest arvab – kas kõik, mis on toimunud, vastab sellele punktile. Meil on talle kolm küsimust ja ootame neile vastuseid.

15:10 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnisson, palun!

15:11 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud Riigikogu esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna maagaasiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust majandus- ja taristuminister Kadri Simson. Aitäh!

15:11 Esimees Eiki Nestor

Olen vastu võtnud ühe seaduseelnõu ja kolm arupärimist. Nendega töötame edasi kodu- ja töökorra seaduses ettenähtud korras.

Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Täiskogus on kohal 95 Riigikogu liiget, puudub 6.

Austatud Riigikogu! Enne kui me läheme päevakorra kinnitamise juurde, on meil vaja lahendada veel üks küsimus. Nimelt sai Riigikogu juhatus täna kolm taotlust selleks, et teise lugemise jätkamise tõttu pikendada arutelu aluseks olevate dokumentide kättesaadavaks tegemise aega ühe päeva võrra, st homme kella 18-ni. Juhatus oli üksmeelne kahe eelnõu suhtes: 344, mis on põhiseaduskomisjoni ettepanek, ja 299, mis on õiguskomisjoni ettepanek. Juhatus ei olnud aga üksmeelne seaduseelnõu 302 muudatusettepanekute teatavaks tegemise pikendamise asjus. Rahanduskomisjoni ettepaneku poolt hääletas kaks Riigikogu juhatuse liiget ja vastu oli üks. Kuna Riigikogu juhatus ei saavutanud selles küsimuses konsensust, siis panen tulenevalt kodu- ja töökorra seaduse § 16 lõikest 4 ja juhatuse liikme õigusest, ausalt öeldes ka kohustusest, selle küsimuse Riigikogu täiskogus päevakorravälisele hääletusele.

Austatud Riigikogu! Kes on selle poolt, et lühendada tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 302 teise lugemise jätkamise arutelu aluseks olevate dokumentide Riigikogu liikmetele kättesaadavaks tegemise aega ja teha materjalid kättesaadavaks 13. detsembri kella 18-ks? Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt on 53 Riigikogu liiget, vastu 39, erapooletuid ei olnud. Eelnõu 302 teise lugemise jätkamise arutelu aluseks olevate dokumentide kättesaadavaks tegemise aega on pikendatud. Nüüd on päevakorra kinnitamine. Riigikogu põhiseaduskomisjon on teinud ettepaneku täiendada käesoleva töönaädala kolmapäevase istungi päevakorda uue päevakorrapunktiga, nimelt Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase erikomisjoni moodustamine" muutmise" eelnõu 348 esimese lugemisega. Mina olen nõus ettepanekuga, et eelnõu 348 arutelu lisandub kolmapäevase istungi 12. päevakorrapunktiks. Kas kellelgi on proteste selle ettepaneku vastu? Austatud Riigikogu! See käib niipidi, et kui põhiseaduskomisjon on teinud ettepaneku päevakorda täiendada, siis teil siin on õigus seda protestida. Ma küsin, kas need nimed siin tablool tähendavad protesti selle ettepaneku vastu. Andres Herkel? Ei tähenda. Valdo Randpere? Ka ei tähenda. Selge, järelikult oleme ettepaneku vastu võtnud. Nüüd muud küsimused, mis on protseduurilised ja seotud päevakorraga. Andres Herkel, palun!

15:16 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Mul on päevakorda puutuv protseduuriline küsimus. Siin kipub segadust olema rohkem kui tavaliselt. Seesama seaduseelnõu 302 on kolmapäevases päevakorras kümnes punkt. Ma sain komisjoni esimehest aru nõndaviisi – eelmisel nädalal selle eelnõu menetlusel ja ka hiljem komisjonis –, et nii ulatuslike maksumuudatuste puhul tuleb minister Sven Sester selle eelnõuga Riigikogu ette teise lugemise jätkamisel. Kas see on trükiviga või möödarääkimine, et tema nimi puudub kolmapäevase kümnenda päevakorrapunkti juurest?

15:17 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Seda ei ole siin seetõttu, et rahandusminister Sven Sester ei ole veel Riigikogu juhatust oma tulekust informeerinud. Meil kõigil oleks kindlasti hea meel teda kuulata. Valdo Randpere, palun!

15:18 Valdo Randpere

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Mina sean kahtluse alla kolmapäevase päevakorrapunkti nr 8, seaduseelnõu 299. Lühidalt on see õigusabi taotluse esitamise võimaldamine Eesti Vabariigis ka vene keeles. Õiguskomisjon arutas seda eelmisel nädalal ja saatis selle siia saali teisele lugemisele selleks nädalaks. Täna aga pandi see järsku uuesti õiguskomisjoni selle nädala päevakorda. Homme hakkame seda Reinsaluga arutama lõunalauas, isegi mitte ametlikul komisjoni koosolekul, sest seda ei olnud meil planeeritud. Mulle tundub, et käib mingi lehmakauplemine, aga ma ei tea, kas me peame selles osalised olema. Komisjon ei ole selle kohta mingit uut materjali saanud, tõenäoliselt tulevad mingid muudatusettepanekud homme lõunalauas kahe toidu vahele. Mina küll ei tea, kas Riigikogu täiskogu peaks arutama sellist täiesti pooltoorest eelnõu. See hakkab juba traditsiooniks muutuma. Eelmisel nädalal oli täpselt sama lugu kobareelnõuga, nüüd on siin jälle üks eelnõu, millega komisjon ei ole saanud tutvuda. Minu meelest on see vale. Mul on piinlik.

15:19 Esimees Eiki Nestor

Nii, selle ma saime teada. Aga mis on su ettepanek?

15:19 Valdo Randpere

Minu esimene ettepanek on see, et andke mulle mikrofon. Nüüd, kui te selle mulle andsite, on mul teine ettepanek, et me võtaksime selle eelnõu nädala päevakorrast välja, sest see on täiesti toores, ebaküps või kuidas tahes me väljendume.

15:19 Esimees Eiki Nestor

Selge. Austatud Riigikogu! Riigikogu liige Valdo Randpere tegi ettepaneku jätta kolmapäevasest päevakorrast välja Vabariigi Valitsuse algatatud riigi õigusabi seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 299. Kalvi Kõva, palun!

15:20 Kalvi Kõva

Aitäh! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni arvates ei ole selles eelnõus toorest midagi. Meie selle ettepanekuga küll kuidagi nõustuda ei saa.

15:20 Esimees Eiki Nestor

Selge. Külliki Kübarsepp, palun!

15:20 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea Riigikogu juhatuse esimees! Ma olen küll natukene mures, sest seesama 299 ei puuduta ainult kolmapäeva kaheksandat päevakorrapunkti, vaid ka neljapäeva teist punkti, kui tahetakse teha kolmas lugemine. Kuidas saab üldse Riigikogus tööd teha, kui juba täna, kui pannakse erakorraliselt uuesti komisjoni päevakorda eelnõu, mida homme arutada, pole komisjoni esimees võimeline vastama isegi küsimusele, missugust ettepanekut kavatsetakse ümber teha? Miks ei ole ette valmistatud ühtegi dokumenti? Kuidas on fraktsioonid homme kella kaheks, kui toimub istung, võimelised ettepanekuid vormistama ja arutama, kui homme kella kuueni, nagu me enne hääletasime, on muudatusettepanekute esitamise tähtaeg? See ei ole mõistlik menetlemise periood.

15:21 Esimees Eiki Nestor

Ettepanek pikendada seda tähtaega tuli komisjonilt endalt, seega ma loodan, et komisjon on võimeline seda arutama. Kui ei ole, siis jääb eelnõu 299 lugemine kolmapäeval ära. Andres Herkel, palun!

15:21 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Ma arvan, et juhatus pikendas materjalide esitamise tähtaega ennatlikult. Vabaerakonna fraktsioon on samuti seisukohal, et kõnealune eelnõu tuleks selle nädala päevakorrast välja võtta, st ära jätta nii kolmapäevane kaheksas punkt kui ka neljapäevane teine punkt, kuhu on planeeritud kolmas lugemine.

15:21 Esimees Eiki Nestor

Valdo Randpere ettepanek oli kolmapäeva kohta, ma sain aru. Austatud Riigikogu! Vabaerakonna fraktsioon ja Andres Herkel on teinud ettepaneku jätta nii kolmapäevasest kui ka neljapäevasest päevakorrast välja Vabariigi Valitsuse algatatud riigi õigusabi seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 299. Kalvi Kõva, palun!

15:22 Kalvi Kõva

Aitäh! Küll siin tuleb huvitavaid ettepanekuid, aga Sotsiaaldemokraatliku erakonna fraktsioon nendega kuidagi nõustuda ei saa.

15:22 Esimees Eiki Nestor

Kristen Michal, palun!

15:22 Kristen Michal

Aitäh, austatud esimees! Tõepoolest, debatt jätkub nagu eelmisel nädalal. Mina teen ettepaneku võtta päevakorrast välja kolmapäevane kümnes päevakorrapunkt, eelnõu 302. Põhjendusi on palju, nagu ka eelmisel nädalal. Üks neist on see, et alles täna kell 15.30 algab komisjoni esimene kohtumine organisatsioonidega, kes avaldavad arvamust selle eelnõu kohta. Enne seda – kui materjal pole isegi õigel ajal kättesaadavaks tehtud – meil siin neid asju arutama hakata oleks naljakas.

15:23 Esimees Eiki Nestor

Valdo Randpere, palun!

15:23 Valdo Randpere

Ma tahan ainult täpsustada. Kui tundus, et opositsioonis on mingi vastuolu Herkeli ja minu vahel, siis see täiesti puudub – eriti kui te vaatate päevakorda –, sest neljapäeva kohal on kirjas, et seesama 299 kolmas lugemine tuleb juhul, kui teine lõpetatakse. Juhul kui teist lugemist ei toimu, kolmandat ei saagi toimuda.

15:23 Esimees Eiki Nestor

Selge, võtame arvesse. Kalle Laanet, palun!

15:23 Kalle Laanet

Aitäh, austatud esimees! Me oleme ka varem üsna pikalt ja põhjalikult arutlenud selle üle, et ühel nädalal kahte lugemist ei ole sobilik teha. Mis on see kiireloomuline põhjus, et me peaksime tegema selle eelnõu puhul ühel nädalal kaks lugemist ehk teise ja kolmanda lugemise?

15:23 Esimees Eiki Nestor

Riigikogu juhatus on selle küsimuse esitanud ja saanud sellise vastuse: kiireloomuline põhjus on see, et seadus tuleb vastu võtta enne riigieelarve vastuvõtmist. Kalvi Kõva, palun!

15:24 Kalvi Kõva

Aitäh! Ma püüan järge hoida. Kolleeg Kristen Michal tegi ettepaneku eelnõu 302 kolmapäevasest päevakorrast välja võtta. Sotsid sellega küll nõus ei ole. (Naer saalis.)

15:24 Esimees Eiki Nestor

Selge. Jaak Madison, palun!

15:24 Jaak Madison

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Erinevalt sotsidest hindame meie siiski demokraatlikke põhimõtteid ja mõistlikku aega, et valmistuda kolmandaks lugemiseks. Seetõttu oleme väga ühtsed opositsioonis koos Reformierakonna ja Vabaerakonnaga ning tõesti palume eelnevalt mainitud punktid käesoleva nädala päevakorrast välja võtta.

15:24 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Ka see ettepanek on juba varem tagasi lükatud.

Austatud Riigikogu! Kõik on ju lõppkokkuvõttes selge. Ühed püüavad vastu võtta riigieelarvet ja enne seda seadusi, teised püüavad avaldada oma eriarvamust. See kõik on arusaadav. Juhatuse kohustus on arvestada nii ühtede kui ka teiste soove. Valdo Randpere, palun!

15:25 Valdo Randpere

Minule jääb tegelikult semantiliselt arusaamatuks, kuidas on võimalik ette otsustada, et see seadus on vaja vastu võtta enne riigieelarvet, kui me ei tea isegi, mis on selle seaduse sisu. Juhul kui see lehmakauplemine läheb nüüd õnnetult, st edaspidi ei tule venekeelset õigusabitaotlust vastu võtta, siis ei too see kaasa mitte mingeid lisakulutusi. Järelikult ei ole sellel ka mitte mingit seost riigieelarvega. Kuidas saab keegi veel enne, kui eelnõu on siia jõudnud, kindel olla, et sellel on üldse mingi seos riigieelarvega?

15:25 Esimees Eiki Nestor

Siin ma nüüd küll protseduuriliselt ei saa sinuga nõustuda. Eelnõu esimene lugemine on ju juba tehtud, tegemist on teise lugemisega. Taavi Rõivas, palun!

15:26 Taavi Rõivas

Aitäh, hea kolleeg Eiki, austatud juhataja! Ma ei ole nõus selle märkusega, et ühed siin soovivad riigieelarvet vastu võtta ja teised justkui midagi muud. Vastupidi, ma arvan, et selle konkreetse eelnõu päevakorrast väljavõtmine ja konkreetsetest, väga küsitavatest maksutõusudest loobumine aitab riigieelarve vastuvõtmisele kaasa. Miks ma seda ütlen? Sellepärast, et Eestis on kehtiv seadus, mis ütleb, et kõik maksutõusud – ja ka muud maksumuudatused, mis suuresti inimeste elu mõjutavad – tuleb vastu võtta vähemalt kuus kuud enne kehtima hakkamist. Praegusel juhul me ei räägi ilmselt isegi mitte kuuest päevast, vaid üksikutest päevadest enne kehtima hakkamist. See on ilmselgelt vastuolus seadusega. Ma usun, et on mõisteta, miks opositsioon väga selgelt protestib sellise menetlemise vastu. Minu protseduuriline küsimus kõlab nii: kas Riigikogus eksisteerivad veel head tavad, mille järgi eelnõusid menetletakse, või me oleme neist lõplikult loobunud? Kui oleme loobunud, siis oleks lihtsalt hea teada.

15:27 Esimees Eiki Nestor

Riigikogus eksisteerivad endiselt head tavad. Siia maani ei ole ühtegi neist rikutud, on käitunud täpselt nii nagu seni. Eelnõusid pannakse päevakorda komisjoni otsusel, keegi teine ei saa öelda, kas eelnõu on küps täiskogus arutamiseks või mitte. Kas teine lugemine lõpetatakse või mitte, on komisjoni otsus. Kas panna eelnõu kolmandale lugemisele või mitte, on komisjoni otsus. Kellelgi teisel peale komisjonide ei saagi ju sellekohast informatsiooni olla. Sellist olukorda, kus komisjonid teevad veel muudatusi eelnõudes, mille nad on varasemal nädalal pannud järgmise töönädala päevakorda, tuleb ette sisuliselt igal töönädalal. Vahe on ainult selles, et üks eelnõu on mahukas, teine mitte. Puhtprotseduuriliselt Riigikogu kodu- ja töökorra seadus ei tee vahet eelnõudel nende mahukuse järgi. Riigikogu juhatus saab neid päevakorda panna ainult komisjoni otsusel. Riigikogu täiskogul on õigus päevakorda protestida. Kui kellelgi on vastupidine ettepanek – eelnõu punkte mitte päevakorda jätta –, siis juhatus neid välja võtta ei saa. Sel juhul saate näidata oma suhtumist päevakorda tervikuna. See oli lühidalt kõik, ma arvan, et protseduuriliselt enam rohkem midagi täpsustada ei ole. Aga sellegipoolest kolm Riigikogu liiget soovivad veel protseduuriliselt midagi küsida. Kristen Michal, palun!

15:29 Kristen Michal

Aitäh, hea esimees! Eelmisel nädalal te ütlesite midagi muud kui täna. Täna te ütlesite, et ühtegi head tava ei ole rikutud. Mina ütlesin, et eelmisel nädalal me rikkusime Riigikogu juhatuse enda kinnitatud head praktikad. See hea praktika juhis ütleb, et juhtivkomisjon otsustab eelnõu Riigikogu täiskogu töönädala päevakorda teiseks lugemiseks panemise pärast kõigi muudatusettepanekute läbivaatamist ja nende suhtes otsuste tegemist. Ka eelmisel nädalal me olime väga konkreetset olukorras, kus neid otsuseid ei olnud. Head praktikad rikuti. Täna me kuuleme uuesti, et seda rikutakse. Ma arvan, et ei ole kohane esitada väidet, et häid tavaid ja praktikad ei rikuta.

15:29 Esimees Eiki Nestor

Taavi Rõivas, palun!

15:29 Taavi Rõivas

Aitäh! Ka mina pean paraku nentima, et igal juhul rikutakse head tava. Peale selle rikutakse seadust, sellepärast et maksumuudatuste etteteatamise tähtaeg on seaduses kirjas. Aga mul on protseduuriline selgitustaotlus. Te ütlesite, et vaid komisjoni otsus loeb – komisjon ütleb, millal midagi päevakorda panna. Aga nüüd ma olen sunnitud n-ö kogenematu juhatuse liikmena küsima, mida me täpselt täna päeval juhatusena tegime. Kui komisjon küsis meie käest lisa, selleks et materjalid esitada täiskogule homme õhtul peale tööpäeva lõppu või kella kuueks, siis juhatusena oli meil ju ometi võimalus sellest keelduda ja öelda, et see ei ole kooskõlas heade tavade ja seadusega. Paraku see nii ei läinud. Ma näen, et siin on tegelikult ikkagi ka juhatusel oma roll. Või ma eksin?

15:30 Esimees Eiki Nestor

Eelnõu 344 puhul oli juhtivkomisjonil kindlasti tungiv põhjus, miks ta tegi ettepaneku, et nad võiksid muudatusettepanekud tuua siia hiljem. Ma olen kindel, et ilmselt ka põhiseaduskomisjon arutas neid alles sellel nädalal. Igor Gräzin, palun!

15:31 Igor Gräzin

Tähendab, te ei otsustanud, kas on hea tava või halb tava. Mul on lihtsalt üks kade isiklik küsimus. Te käite seal juhatuses koos. Mida te seal teete? (Naer saalis.)

15:31 Esimees Eiki Nestor

Isiklikele küsimustele vastan isiklikult Igor Gräzinile. Kalle Laanet, palun!

15:31 Kalle Laanet

Aitäh, austatud esimees! See, miks põhiseaduskomisjon tegi täna selle ettepaneku, oli tingitud ju sellest, et uutel komisjoni liikmetel oleks võimalus võimalikult kiiresti oma uutes komisjonides tööle asuda ning et ei tekiks selliseid olukordi, nagu eelmisel nädalal saalis tekkis, ega samasugust situatsiooni, nagu täna oli. Sellepärast on see ettepanek tehtud ja ma usun, et see kannab õiget eesmärki.

15:31 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

15:31 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud esimees! Valitsusliikmena ma kuulsin tihti sellist väidet, et Riigikogu on valitsuse kummitempel. Praegu ma olen natuke segaduses. Jääb mulje, et kummitempel ei ole mitte valitsuse käes, vaid isegi kahekordne kummitempel asub siinsamas majas. Kas nüüd hakkabki nii olema, mis puudutab seaduste menetlemist ja nende saali toomist?

15:32 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu liige Urmas Kruuse! Kui te tutvute kodu- ja töökorra seadusega, siis te ei leia sealt sellist sõna nagu "kummitempel".

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu IV istungjärgu 11. töönädala päevakorra koos lisandunud kolmapäevase 12. päevakorrapunktiga. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra vastuvõtmise poolt on 53 Riigikogu liiget, vastu 37 ja erapooletuid ei ole. Töönädala päevakord on kinnitatud.

3. 15:33 Arupärimine struktuurse eelarvetasakaalu kohta (nr 280)

15:33 Esimees Eiki Nestor

Järgmisena on Riigikogu liikmete Aivar Sõerdi, Keit Pentus-Rosimannuse ja Urve Tiiduse esitatud arupärimine. Arupärijate nimel Aivar Sõerd, palun!

15:33 Aivar Sõerd

Austatud Riigikogu esimees! Austatud minister ja head kolleegid! Arupärimise esitamise 14. novembril tingis 9. novembril k.a avalikustatud Euroopa Komisjoni sügisene majandusprognoos. Sellest selgus, et Euroopa Komisjoni hinnangul on Eesti 2017. aasta riigieelarve sisemajanduse kogutoodangu suhtes 0,2% struktuurses defitsiidis (-0,2% SKT-st). Rahandusministeeriumi hinnangul, millest lähtub ka Riigikogu menetluses olev 2017. aasta riigieelarve, on eelarvepositsioon 0,2% SKT suhtes ülejäägis (+0,2% SKT-st). Eesti Panga juures tegutsev eelarvenõukogu, tutvustades rahanduskomisjonis oma hinnanguid järgmise aasta eelarve struktuursele tasakaalule, jõudis samuti Rahandusministeeriumist erinevale tulemusele. Seetõttu on arupärijatel ministrile järgmised küsimused.

Esiteks, millest tuleneb Euroopa Komisjoni ja Rahandusministeeriumi hinnangute erinevus struktuursele tasakaalule? Kas põhjuseks on hindamisel kasutatud erinev meetodika, ühekordsete

mõjude erinev hindamine/lähteandmed ja eeldused või midagi muud? Veel küsime selle kohta, et kehtiv seadus kohustab koostama riigieelarve vähemalt struktuurses tasakaalus, sealjuures on hindamise aluseks Rahandusministeeriumi prognoos. Kas Euroopa Komisjoni ja eelarvenõukogu teistsugused hinnangud võiksid tingida ka Rahandusministeeriumi hinnangute muutmise? Ja lõpuks, kui Rahandusministeerium nõustub eelarvenõukogu ja Euroopa Komisjoni hinnangutega, siis milliseid riigieelarve kulusid soovitab minister vähendada, et järgmise aasta riigieelarve struktuurset positsiooni Riigikogu menetluse käigus parandada? Tänan!

15:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Arupärimisele vastab rahandusminister Sven Sester. Palun!

15:36 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head parlamendiliikmed! Vastan arupärimisele, mis kannab numbrit 280 ja mille kohta Riigikogu liikmed on esitanud kolm küsimust. Kõigepealt loen ette küsimuse ja siis vastan sellele. Esimene küsimus: "Millest tuleneb Euroopa Komisjoni ja Rahandusministeeriumi hinnangute erinevus struktuursele tasakaalule, kas põhjuseks on hindamisel kasutatud erinev metoodika, ühekordsete mõjude erinev hindamine või lähteandmed ja eeldused või midagi muud?" Eesti struktuurse positsiooni hinnangute erinevuse taga on kolm põhjust. Esiteks, Rahandusministeerium hindas 2017. aasta majanduse tsüklilist seisu ehk toodangulõhet negatiivsemaks. Rahandusministeeriumi hinnangul on toodangulõhe -1% potentsiaalsest SKT-st, kuid Euroopa Komisjoni hinnangul veidi väiksem, -0,4% potentsiaalsest SKT-st. Kasutame ühtset metoodikat, kuid meie prognoos sisendina annab veidi suurema negatiivse toodangulõhe. Teiseks, Euroopa Komisjon ei arvesta neid ühekordseid tegureid, mille meie oleme struktuurse positsiooni hinnangutesse sisse arvestanud. Need on ühekordsed tegurid, näiteks teise samba maksed ja ühinemistoetused kogusummas 0,4% SKT-st. Kolmandaks erineb nominaalse eelarvedefitsiidi prognoos - 2017. aasta riigieelarve kohaselt ulatub puudujääk 0,6%-ni SKT-st, kuid komisjoni prognoosi järgi 0,4%-ni SKT-st. Väike vahe tuleneb peamiselt kuluprognoside erinevusest.

Teine küsimus: "Kehtiv seadus kohustab koostama riigieelarve vähemalt struktuurses tasakaalus, sealjuures on hindamise aluseks Rahandusministeeriumi prognoos. Kas Euroopa Komisjoni ja eelarvenõukogu erinevad hinnangud võiksid tingida ka Rahandusministeeriumi hinnangute muutmise?" Euroopa Komisjoni ja Rahandusministeeriumi hinnangud toodangulõhele on aja jooksul ühtlustunud ja nüüdseks kasutatakse ka sarnast hindamismetoodikat. Samas on hinnangud jäänud siiski erinevaks, muuhulgas seetõttu, et prognoose koostatakse eri ajahetkel. Selles ei ole midagi ebatavalist, et eri institutsioonidel ongi veidi erinev tõlgendus meie majanduse hetkeseisule. Vastuolulisi majandusnäitajaid arvestades on loomulik, et näiteks madal majanduskasv koos tagasihoidliku hinnatõusuga viitab potentsiaalselt SKT madalamale tasemele, samas töökäte puudus ja kiire palgakasv viitavad majanduse ülekuumenemisele. Eesti 2017. aasta toodangulõhe hinnangud jäävad vahemikku -1,6% SKT-st OECD hinnangul kuni -0,1% SKT-st IMF-i hinnangul. Eesti Panga hinnang toodangulõhele -0,3% SKT-st on lähedane Euroopa Komisjoni omale, Rahandusministeeriumi toodangulõhe hinnang -1% SKT-st jääb eri hinnangute keskele. Ministeerium uuendab oma hinnangut kevade uue majandusprognoosi koostamisel, erakorraliseks hinnangu muutmiseks me praegu põhjust ei näe. Kolmas küsimus: "Juhul kui Rahandusministeerium nõustub eelarvenõukogu ja Euroopa Komisjoni hinnangutega, siis milliseid riigieelarve kulusid soovitate vähendada, et riigieelarve struktuurset positsiooni Riigikogu menetluse käigus parandada?" 2017. aasta riigieelarve eelnõu on koostatud kooskõlas riigieelarve seaduse tasakaalureegluga, st vähemalt struktuurses tasakaalus. Samuti on Eesti eelarvekava heaks kiitnud Euroopa Komisjon. Euroopa Komisjoni 16. novembril 2016 avaldatud hinnangus Eesti 2017. aasta eelarvekavale leitakse, et see on kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega. Seetõttu ei näe Rahandusministeerium vajadust järgmisel aastal struktuurse eelarvepositsiooni parandamiseks. Ka uue koalitsioonilepinguga kaasnevad muudatused ei muuda järgmise aasta eelarvepositsiooni, planeeritavad kulud ja tulude vähendamised on lisatuludega täielikult kaetud. Aitäh teile!

15:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Lugupeetud minister, teile on küsimusi. Taavi Rõivas, palun!

15:40 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! Mis puudutab teie vastust kolmele küsimusele, siis kuni viimase lauseni oli kõik arusaadav. Viimases lauses ma julgesin kahelda. Aga ma ei tahtnud mitte selle kohta küsida, vaid tahtsin hoopis valitsust kiita. Nimelt, tänane uudis, mis pärineb teie Facebookist, ütleb, et te soovite automaksu edasi lükata. See on kindlasti õige otsus. Automaks, nagu te isegi möönate, sooviti kehtestada läbimõttlemata ja kõiki kaasamistavasid eirates. Aga oh üllatust, samal moel soovite te tõsta veel sotsiaalmaksu, kehtestada maksuastme, kaotada olulisema osa ühisdeklaratsioonidest, maksustada magusat, humalat, pankasid ja mida kõike veel, ning teha seda täpselt samamoodi – läbimõttlemata ja kiirustades. Kas on mingi lootus, et kirkastumine tabab teid ka teiste teemade puhul või on see ainult automaksukeskne?

15:40 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Mulle meeldib, kui ollakse konstruktiivsed ja kiidetakse. Ma arvan, et see valitsusliit väärrib tõesti korralikku kiitust, kui vaadata meetmeid, mida uus valitsusliit lähiajal tarvitusele võtab ja mille puhul on tõesti mõeldud mitte ainult Eesti inimesele, vaid ka sellele, kuidas Eesti konkurentsivõimet tõsta. Nendime, et lähimate perioodide otsustega, mis ei käi mitte ainult 2017. aasta kohta, vaid kehtivad ka 2018 ja edasi, pööratakse tähelepanu tööjõumaksude alandamisele ning mitte ainult madala, vaid ka keskmise palgaga inimeste maksukoormuse vähendamisele. Ma arvan, et olukord, kus tõstetakse palgasumma, millelt riik ei võta ühtegi protsenti tulumaksu, 500 euronit, on tähelepanuväärne. See ei ole enam kümne euro kaupa liikumine, nii nagu me varem oleme tegutsenud. Ma tõesti tänan, et te nendite: tegevus, mille valitsusliit on ette võtnud, lahendab lõpuks olukorra, kus me majanduskasvu kontekstis ei ole saavutanud seda, mida tahaksime, eriti arvestades, et meie palgad on kasvanud kiiremini kui majandus. Nii et tegutseme selle nimel, et võimalikud muudatused, mille mõju avaldub aastal 2017, saaksid tehtud lähimal ajal.

Tõesti, nagu te ka ise väga õigesti mainisite, muudatusi, millel on mõju aastast 2018 ja sealt edasi, arutame kõikide osapooltega samamoodi nagu praegusel menetlusel. Miks me lükkame näiteks konkreetse auto registreerimise lõivu arutamise tulevikku? Sellepärast, et on tulnud veel häid ettepanekuid, mis aitavad jõuda selleni, et lõpptulemus oleks parim. Kui teil on häid ideid, mis annavad meile indikatsiooni, siis tooge nad lauale, ärge häbenege!

15:43 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Andres Herkel!

15:43 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Kui septembri lõpus tuli Rahandusministeeriumi prognoos, siis lubati selles, et tagatakse struktuurne tasakaal ja maksukoormus on alaneva trendiga. Nüüd on valitsus vahetunud ja tulnud hästi palju uusi ideid. Öelge palun, kas alaneva trendiga maksukoormus ikka kehtib? Kas te tõepoolest kaalute sellest koledast kobarast peale automaksu ka limonaadi-, panga- jms maksude väljavõtmist? Kas see on teil kavas ja mis suunas meie maksukoormus nüüd kõigi nende otsuste peale liikuma hakkab?

15:43 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Teate, hea küsija, mul on natukene kahju. Mul on kahju selles mõttes, et kuigi opositsioonis olles peaks olema võimalus ja tahe tõesti sisulisemalt eelnõudesse süveneda, tundub mulle teie küsimuseasetuse peale, et te pole ikka üldse seda eelnõu lugenud. Kui te räägite sellest, et äkki on võimalik koalitsioonil välja võtta, kuidas te ütlesitegi, limonaadi ja pangaga seonduvad maksud, siis mina ütlen teile, hea küsija, et neid ei olegi selles pakendis. Ausalt, neid ei ole seal! Lugege eelnõu läbi! Tõesti ei ole! Pole võimalik võtta välja midagi, mida sees pole. Nii et mul on raske nendele küsimustele vastata.

15:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi, palun!

15:44 Jürgen Ligi

Aitäh! Sisu kohta nii palju, et mainitud maksud on juba sees teie koalitsioonilepingu kulutabelis, nii et ei maksa seda alahinnata. Veel, kõik automaksu variandid ning ka kõik nende poolt- ja vastuargumendid olid teada juba kümme aastat tagasi. Kui teie avastasite selle nüüd, viimase nädala jooksul, siis kas te ikka olete oma ametis kohane? Aga mu küsimus oleks tegelikult selline. Teie poeetiline väljend, millest te võiksite lahti saada, on see, kuidas asjad tulevad teile lauale. Sihuke sõnakasutus on bürokraadi tõutunnus. Kust need asjad tulevad, kui te avastate mõne päeva jooksul, et kuskilt on midagi tulnud ja juba on midagi Riigikogus? Ja siis te tulete ja saadate kirja, et hops, ma nüüd sain käe ette, mulle tulid ettepanekud. Kuidas need asjad teil seal rahanduses praegu käivad?

15:45 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Teie iga teine lause tähendas muidugi sildistamist, selles mõttes, et te olete andnud mingeid hinnanguid. Aga loomulikult on teil see õigus täiesti olemas, keegi ei saa ju takistada teil panna ühele ja teisele tegevusele või käitumisele oma silti juurde. Aga kui te küsite, kuidas arutelu toimub, siis ma ütlen, hea küsija, et see käib suheldes eri osapooltega, kogu perioodi jooksul. Väga paljude organisatsioonide juhid ütlevad, et kui päris aus olla, siis oli aastaid, kui ei käidudki üldse Rahandusministeeriumis. Ma olen sellest varem rääkinud. See ei ole nii tähtis, aga kui te juba selle kohta küsisite, siis ütlen, et nii toimubki. Ma arvan, et ettevõtjad, kellega peaks rääkima, ei ole Eesti ühiskonnas mitte 4%, vaid 90% maksututulu riigieelarvesse toojad. Selles ongi suur vahe.

15:46 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Aivar Sõerd!

15:46 Aivar Sõerd

Aitäh, juhataja! Austatud minister! Eelarve tasakaal on omaette väärtus ja sellest on püütud eelmistes valitsustes kinni hoida. Tasakaalureglit ei ole küll põhiseaduses, aga see on olemas eelarveseaduses. Sellepärast ma tahan küsida, mis seisus meie järgmise aasta eelarve sisuliselt on. Te andsite formaalse vastuse, et ühed hinnangud ütlevad ühtemoodi ja teised hinnangud ütlevad teistmoodi. Aga ma tahan teada – ja ma arvan, et ka Riigikogu tahab teada –, kas me oleme eelarvega struktuurses defitsiidis, nagu ütleb eelarvenõukogu, kes on 29. septembril teinud sellekohase avalduse. Nende hinnangul on võimalik, et selle ja järgmise aasta riigieelarve satub struktuursesse puudujääki, sest Rahandusministeerium võib olla enda majandusprognosis valesti hinnanud majanduse tsüklilist seisut. Kuna teie hindate seda ühtemoodi, aga Euroopa Komisjon ja eelarvenõukogu teistmoodi, siis ma küsin nii: kus kohas Euroopa Komisjon ja eelarvenõukogu eksivad?

15:47 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Rahu, ainult rahu! Räägin teile nii, nagu asjad on. Nimelt, riigieelarve baasseaduse kohaselt peab valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon olema Rahandusministeeriumi majandusprognossi kohaselt vähemalt tasakaalus. Eelarve, mis tuli Riigikogusse sügisel, ei ole mitte ainult tasakaalus, vaid on 0,2%-lises ülejäägis. Seda positsiooni me oleme hoidnud kogu selle protsessi jooksul, ja ma saan aru, et ka parlament ei ole teinud ühtegi sellist muudatust, mis võiks seda protsessi väänata ja kääntada. Täheleb, me täidame endiselt eesmärki, mille oleme endale seadnud juba kevadise protsessi käigus.

15:48 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse, palun!

15:48 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud esimees! Iga Eesti Vabariigi minister, kes mõtleb Eesti kodaniku peale, on kindlasti kiiduväärt ja ainuvõimalik. Aga praegu jääb mulje, et kõige rohkem mõeldakse Läti valitsusele, kes otsib paaniliselt võimalust Eesti majandusest mööda minna. See tähendab, et kõike seda, mida meil on tehtud riigieelarve tasakaalu ja majandusarengu heaks, ollakse valmis muutma sellisel kursil, et lätlastele õnnestubki mööda minna. Kust te võtate sellise kindluse tulude ja kulude tasakaalus, kui juba iga päev

tuleb uudiseid teatud muudatustest? Võtame kas või automaksu. Öeldakse välja, et see muutub või me vaatame selle üle. Kas te saate täna kinnitada, et see kaob ära? Või modifitseerub see hoopis teiseks tuluallikaks ja tarbija jaoks tegelikult mitte midagi ei muutu?

15:49 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! Teie küsimuses, õieti sissejuhatuses oli päris mitu teemat. Püüan neid jõudumööda kajastada. Mis puutub n-ö võimalikku kaubavahetusse, näiteks piirikaubandusse meie naabrite Soome ja Lätiga, aga ka teiste riikidega, nagu Taani ja Saksamaa, kus on erinevad aktsiisimäärad, siis loomulikult võetakse arvesse mitmeid asjaolusid. Alkoholi puhul on kolm tähtsat komponenti. Esiteks, piirikaubandus. Teine ja kõige olulisem on kindlasti see, milliseks kujuneb rahva tervisekäitumine. Kolmandaks, salaturg. Kõiki neid arvestatakse, kui ühte või teist muudatust tehakse. Kui vaadata prognoose, mis on praegu aluseks võetud, siis need on pigem konservatiivsed – laekumised on eeldatud ulatuses täis tulnud ja on isegi põhjust mõelda sellele, kas võiks ootusi ülespoole sättida. Loomulikult arvestatakse kõiki nüansse, seda on tehtud seni ja tehakse ka tulevikus. Nagu ma olen ka varem öelnud, arvan, et ükski poliitiline jõud – olenemata sellest, kes parajasti valitsuses on – ei tohiks tegelda ise prognooside kokkupanekuga. Las see jääda ikka professionaalidele. Kui teil on konkreetset mingeid spetsiifilisi küsimusi ühe või teise prognoosi kohta, siis prognoosijad on loomulikult alati valmis näitama eeldusi, millest nad lähtuvad. Kindlasti ei tohiks olla poliitikute pärusmaa üht või teist prognoosi ükskõik millises suunas mõjutada, ja ma arvan, et seda polegi kunagi tehtud.

15:50 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Martin Helme!

15:51 Martin Helme

Aitäh, härra asespiiker! Lugupeetud minister! Minu küsimus puudutab ka eelarve tasakaalu. Eelmisel nädalal andsite te avalikkusele teada, et on kokku lepitud 400 miljoni euro suuruse laenu võtmine. Laenul on küllaltki konkreetsed tingimused, see võib olla Euroopa raha kaasrahastamiseks infrastruktuuri investeringutel. Kui me neid tingimusi vaatame, siis on üsna üheselt selge, et tegemist on Eesti riigi kaasrahastusega Rail Balticule. Mu esimene küsimus on: kas te saate kinnitada, et see raha on mõeldud eelkõige Rail Balticu jaoks? Teiseks, mida teeb nimetatud summa järgmistel aastatel meie eelarve ja selle tasakaaluga? Kui palju kasvab näiteks meie laenu teenindamise aastane kulu, millega me peame arvestama? Kui suure summa võrra meie kogulaen kasvab?

15:51 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma kinnitan teile, et see laen ei ole mõeldud Rail Balticu teenindamiseks. Ma saan aru, et 13. detsembril, kui ma ei eksi, on see teema teie erakonna algatusena siin ka oluliselt tähtsa riikliku küsimusena arutlusel. Tegemist on Euroopa struktuurifondide kaasrahastamise projektiga, analoogselt aastatega 2007–2013, kui Eesti riik võttis kasutusele 550 miljonit eurot kaasrahastamiseks. Praegu on kokku lepitud 600 miljonit, millest 200-miljoniline laenulepe on varem allkirjastatud ja 400 miljonit lisandus nüüd. Tegemist ei ole mitte Rail Balticu, vaid struktuurifondi projektidega. Kui te küsite, mis on meie osakaal, siis ütlen, et me oleme praegu Euroopas kõige väiksema laenukoormusega riik – meie laen on umbes 10% SKT-st. Umbes samale tasemele see lähima aja jooksul ka jääb. Järgmine riik peaks olema Luksemburg, neil on laenu suurusjärgus 18%.

15:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Jüri Jaanson!

15:53 Jüri Jaanson

Aitäh! Hea minister! Täna oli sotsiaalkomisjonis arutelu all arvamuse andmine rahanduskomisjonile. Küsiti, kas on ikka mõistlik tõsta peretoetusi kolmelapselisele perele 100 euro võrra ja seitsmelapselisele perele 30 euro võrra. Õhku jäi küsimus, mis on selle tõstmise katteallikad. Kohapeal viibinud Rahandusministeeriumi esindaja oskas asjale vastata nii, et kui minister on eelnõule allkirja andnud, siis järelikult on tal kate olemas. Ma küsingi nüüd täpsuse mõttes üle: mis see kate on?

15:53 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh teile! Ma räägiksin kõigepealt natuke sisust ja siis jõuame ka katteallikateni. Tõsilugu, valitsuskoalitsioon on võtnud vastu otsuse suurendada jõuliselt toetusi kolmandale lapsele peres. Kui küsida, miks just kolmandale, siis see on see koht, kus Eesti riik leiab, et mida rohkem meil on peredes kolmandaid lapsi, seda suurem on tõenäosus, et meie sündide arv ületab surmade oma. Kui me räägime kuludest ja tuludest, siis kuigi Eesti riigis on väga palju eelarvepõhiselt paika pandud, st ei ole väga suurt võimalust otsustada lisavahendite suunamise üle ühte või teise kohta, ei ole rahal siiski indekseeritust juures. Tinglikult, teistpidi öeldes, ei ole otsustatud, et nii või nii palju alkoholiaktsiisist läheb peretoetustele või et nii palju tulumaksust, mis riigi kätte jääb, läheb teede ehitusse. Kui te vaatate kogupilti, siis te näete, millised on kulud, mis on seotud ühe või teise kululiigiga, praeguse näite puhul kolmanda lapse lisatoetusmeede. Ja teistpidi, kui te vaatate võimalikke lisatulusid, mis on planeeritud aastaks 2017, siis kogusummas tuleb täpselt sama tasakaal. Sellekohane tabel on esitatud kõikidele osapooltele, kes on vähegi küsinud. See saadeti avalikkusele kohe peale koalitsioonilepingu läbirääkimisi. Seal on ära toodud võimalikud maksumuudatused ja ka sellised muudatused, mis ei ole otseselt seotud maksudega, vaid on kas toetusmeetmed või mingid muud meetmed. Seejuures võib öelda, et põllumajandustoetused järgmisel aastal suurenevad võrreldes varasemate aastatega. Otsetoetusi ei ole mitu aastat makstud. Õpetajate palgafondi, nagu me näeme, suunatakse järgmisel aastal lisavahendeid, et pidada kinni eesmärgist – 120% Eesti keskmisest. Nii et on kulumeetmed ja nüüd näete ka täiendavaid tulumeetmeid, mis lähiaastatel tulevad. Sama diskussiooni võib pidada võimaliku lahja alkoholi aktsiisi tõusu üle jne. Aga need ei ole omavahel seotud, selles mõttes, et ei saa öelda, et lahja alkoholi aktsiisi tõus on otseselt seotud ühe või teise tulumeetmega.

15:56 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Külliki Kübarsepp!

15:56 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Et teilt selget vastust saada, esitan valikvastustega küsimuse. Mis juhtub 2018. aastal maksukoormusega, kui uue valitsuse muudatusettepanekud jõustuvad? Kas see a) tõuseb, b) langeb või c) jääb samaks?

15:56 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh! On mitu eri maksu, eks. Kui me räägime tööjõumaksudest, siis nende osakaal kindlasti langeb. Tööjõumaksudele suunatav tähelepanu on lähiaastatel niivõrd jõuline, et meetmeid, mis suurendavad tööjõumaksude osakaalu, on kindlasti rohkem kui neid otsuseid, mida valitsus võtab vastu tööjõumaksude vähendamiseks. Aga lisaks, hea küsija, ma tahaks juhtida tähelepanu sellele, et peale maksupoliitiliste otsuste mõjutab maksukoormust ka maksude kokkukogumine – kui me kogume neid paremini, siis meie maksukoormus tõuseb. Näiteks võib tuua, et ühe ettevõtte ühekordne dividendimakse tõstis meie maksukoormust 0,5%. Teistpidi, tagurpidi vaadates võib öelda ka nii, et maksude halb kokkukogumine võiks maksukoormust alandada, kuid see ei ole kindlasti meie eesmärk.

15:57 Aseesimees Enn Eesmaa

Maris Lauri, palun!

15:57 Maris Lauri

Täna! Härra Sester! Ma pean teile au andma selle eest, kuidas te segate Euroopa Komisjoni antud hinnangut eelmise valitsuse esitatud eelarvele sellega, mida esitab või kujundab praegune valitsus. Minu hinnangul on need küll kaks erinevat asja. Aga see selleks. Juhin tähelepanu sellele, et maksukoormuse märkimisväärset tõusu on oodata juba järgmisest aastast. Teatavasti on maksudel nii fiskaalne kui ka käitumuslik mõju. Mina eeldan küll, et maksutõusudel on päris tugev negatiivne mõju majandusprotsessidele ja maksulaekumised osutuvad kehvemaks, kui te olete prognoosinud. Samas on teil ette nähtud kulutused. Mis te teete, kui puudujääk paisub suuremaks, kui te olete planeeritud? Kas te siis astute tagasi?

15:58 Rahandusminister Sven Sester

Proua Lauri! Ma ütleks teile niimoodi: vaadates järgmise aasta riigieelarvet, näete te ka ise seda, et põhilised muudatused seisavad tegelikult ees pigem aastast 2018 ja sealt edasi. Järgmise aasta riigieelarves on muudatuste mõju rahas mõõdetuna umbes 100 miljonit eurot. Võrreldes praeguse riigieelarvega kogumahuks 9,5 miljardit, räägime me umbes ühest protsendist muudatustest. Aastast 2018 ja sealt edasi on muudatusi tunduvalt rohkem. Sellel, miks on neid aastal 2017 nii vähe, on kindel põhjus: me oleme riigieelarvega juba selles etapis, kus väga palju muudatusi enam ei tehta. Uus valitsus sõlmis oma lepingud sisuliselt olukorras, kus esimene ja vaata et teinegi lugemine oli juba lõpetatud.

15:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Lugupeetud minister! Praegu teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Arupärimiste vastamise ja läbirääkimiste korra kohaselt on eesõigus kõnelda nendel, kes on arupärimise esitanud. Seetõttu, Aivar Sõerd, palun!

16:00 Aivar Sõerd

Austatud istungi juhataja! Austatud minister! Head kolleegid! Ma pean kahjuks kohe ütleva seda, et oma arupärimisele me ministrilt paraku sisulist vastust ei saanud. Kui ma küsisin, millised on hinnangute erinevused ja mis on eri hinnangute sisulised põhjused, siis saime ka sellele ainult formaalseid vastuseid. Veel kord, ma viitan siin eelarvenõukogu septembri lõpus antud hinnangule. Nende sõnul on võimalik, et selle ja järgmise aasta eelarve satub struktuursesse puudujääki, sest Rahandusministeerium võib olla enda majandusprognoosis valesti hinnanud majanduse tsüklilist seisut. Ma ei vaidlusta muidugi Rahandusministeeriumi prognoosi, seal on kompetentsed inimesed, kes kasutavad lähteandmeid, mis parajasti saadaval on. Aga vaadake, siin on üks suur erinevus. Kui Rahandusministeerium tegi oma prognoose, siis ta tegi neid augusti- ja juulikuu andmete alusel, kuna prognoos avalikustati ju septembri esimesel nädalal. Euroopa Komisjoni prognoos, nagu ma ütlesin, avalikustati 9. novembril. See tähendab, et Euroopa Komisjonil olid kindlasti olemas juba täpsemad andmed Eesti toodangu, kapitali ja tööjõu kohta. Mida uuemad ja värskemad on andmed, seda täpsemad on ka hinnangud. Kui eelarvenõukogu käis rahanduskomisjonis meile seda teemat valgustamas, tegid nad struktuurse tasakaalu hinnangu. Nemad kasutasid teadlikult alternatiivset meetodit ja nende hinnang kaldus veel rohkem komisjoni hinnangu poole. Selleks, et saada võimalikult täpne tulemus, on otstarbekas kasutada eri meetodeid. On suur vahe, kas eelarve on ülejäägis 0,2% SKT suhtes või defitsiidis 0,2% SKT suhtes, nagu ütleb Euroopa Komisjon ja ka eelarvenõukogu. Sellepärast olekski ka Riigikogul vaja teada, mis on meie järgmise aasta riigieelarve tegelik seis. Loomulikult, tegelikku seisut hõlgustab see, et me ei tea siiani, millised mõjud on nn kobareelnõuga tehtud maksumuudatustel.

Eelmine küsija küsis järgmise aasta maksukoormuse võimaliku tõusu kohta. Sellele minister ei vastanud ja hakkas selle asemel rääkima tööjõumaksudest. Aga meil on küsimus üldise maksukoormuse tõusu kohta. Meil ei ole informatsiooni. Ka täna, kui me rahanduskomisjonis hääletasime muudatusettepanekuid nn kobareelnõule nr 302, mis viib sisse ulatuslikud maksumuudatused, saatis minister meile mõjuanalüüsid alles rahanduskomisjoni istungi lõpus – siis, kui muudatusettepanekud olid juba sisse hääletatud. Nii et me ei tea, head kolleegid, millises seisus on järgmise aasta eelarves struktuurne tasakaal. Minu hinnangul on risk, et me oleme eelarve struktuurse defitsiidi positsioonis. Täna tähelepanu eest!

16:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi, palun!

16:04 Jürgen Ligi

Austatud härra juhataja! Austatud kolleegid! Mina ei sea kindlasti kahtluse alla ei Rahandusministeeriumi ekspertiisi ega mingit prognoosi. Ma olen rahandusministriga nõus ühes asjas – ta mainis, et usaldab prognoosi. Aga see, mida ta vastas arupärimise põhiküsimusele, mis see eelarvetasakaal on, näitas tõesti, et ega teda asi väga ei huvita. Seda, millised on meetodilised erinevused ja arvud, peaks rahandusminister une pealt mitte ainult suutma, vaid ka tahtma seletada, aga seda me kahjuks ei kuulnud.

Siin kõlas ka üks vihje, mis avab natuke rahandusministri tööstiili. Eks ma olen kolleegina ka märganud, et tema kirg makromajanduse vastu on üsna juhuslik, seda tuleb pidevalt ergutada. Tuleb kutsuda teda sõna võtma kohas, kus on selge, et asi on rahanduslikult vale. Aga praegu ta rääkis parimas bürokraadi keeles asjadest, mis ilmuvad tema lauale, kuidas tuleb aina uusi ettepanekuid ja kuidas vanasti ei olnud nii, et tuli uusi ettepanekuid. Kui sa usaldad oma eksperte ja kui sa oled makrominister ja kui sa saad aru, mida eksperdid räägivad, siis asjad ei juhtu tegelikult niisama. Nad ei tule lihtsalt lauale, nii et täna tuleb üks asi, homme teine asi ja siis saadan kirja, et oi kui tore, ma nüüd avastasin ja saadan selle tagasi.

Konkreetne näide oli seesama automaks, et kõik automaksu variandid, võimsused, saastamised, aastamaksud, registreerimismaksud, lõivud on läbi arutatud. Algul esitatakse üks, aga siis selgub, et oi, äkki siiski teine. Lõpuks öeldakse hoopis, et ei, me mõtleme ikka, nüüd on veel ettepanekuid tulnud. Kusjuures kõik ettepanekud on varem ju kõlanud, kõigi mõju on teada. Jällegi, rahandusminister peaks une pealt mitte ainult suutma, vaid ka tahtma seletada, mis on millegi pluss või miinus. Tõepoolest, ega me ka rahanduskomisjonis ühtegi mõjuanalüüsi tegelikult ei kuulnud. Vaesed eksperdid Rahandusministeeriumist kas otsivad uusi jahimaid või tunnevad ennast väga ebamugavalt, sest nende häält ei kuulata. Kuulatakse mingeid huvigruppe, kellega suheldes saadakse lauale jälle uusi asju. Huvigruppe tuleb kuulata, aga selleks on omad protseduurid ja need ei asenda ekspertide hinnanguid. Hästi imelik on see, mis praegu rahanduskomisjonis toimub. Ja hästi kahju on oma vana meeskonna liikmetest, kes ei tunne ennast üldse mugavalt, kui nad peavad vastama sisuliste küsimustele, aga neil ei ole mõjuanalüüsi välja käia.

16:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Maris Lauri!

16:08 Maris Lauri

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma mõtlesin, et ma ei võta sõna, aga kuulates rahandusministri vastuseid, tahtsin ikkagi üht-teist öelda. Tahtsin öelda seda, et rahandusminister ei vastanud küsimustele. Ta ei vastanud arupärimise küsimustele ega ka saalist tulnud küsimustele. Tavaliselt võib tuua paar varianti, miks nii käitutakse – kas ei saada küsimustest aru või ei soovita vastata. Ma loodan, et tegemist ei ole esimese variandiga, sel juhul on aga tegemist teise variandiga. Rahandusminister ei soovi millegipärast vastata väga selgetele küsimustele maksukoormuse kohta ega selle kohta, mis ta teeb siis, kui eelarve puudujääk osutub oodatust tunduvalt suuremaks. See näitab minu arvates suhtumist – suhtumist riigieelarvesse, suhtumist Riigikogusse. Minule selline suhtumine ei meeldi. Aitäh!

16:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Härra minister, kas soovite kasutada võimalust kommenteerida sõnavõtuvormis? Palun!

16:09 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Tihti öeldakse, et ilu peitub vaataja silmades. Sa võid rääkida mida tahes. Kui vastused ei meeldi, ei sobi või ei ole küsija seisukohast õiged, siis küsijal on alati võimalik öelda: vabandust, mul jäi midagi arusaamatuks, vastused ei olnud sellised, mis oleks meid rahuldanud, või ei vastatud üldse.

Tihti käib selline suure pildiga löömine. Öeldakse, et need ja need asjad on halvad või need ja need asjad on kohe tulemas, eriti kui me räägime halbadest asjadest. Ma olen pannud eriti viimase paari nädala jooksul tähele, et süstemaatiliselt räägitakse lugusid, luuakse muljet asjadest, mida tegelikkuses ei ole. Viimase paari nädala jooksul või juba viimase kuu aja jooksul on püütud luua muljet sellest, et kohe-kohe tuleb ettevõtte tulumaks. Sellest räägiti pidevalt koalitsiooniläbirääkimiste ajal. Kui koalitsioonileping sõlmitud sai, siis ei tulnud, ootamatult, ettevõtte tulumaksu. Me tahame hoopis veelgi rohkem ergutada Eesti konkurentsivõimet ettevõtjate hulgas ja pigem soodustada dividendide väljamaksetel maksumäära, langetada selle praeguse 20% asemel 14%-le.

Siis räägiti sellest, et kohe-kohe tulevad kõrgemad tulumaksuprotsendid ka üksikisikule. Praegu oleme jõudnud koalitsioonis kokkuleppele, et me tahame tähelepanu pöörata pigem madala ja keskmise palgaga inimestele, samal ajal mitte trahvides kõrgemate maksumääradega inimesi, kellel on suurem sissetulek, ükskõik, kas see on seotud nende parema hariduse, suurema tootlikkuse või mingi muu põhjusega.

Järgmine teema oli see, et lähiaastatel tõusevad tööjõumaksud. Nüüd tuleb välja, et ka see oli õhupall, mis läks lihtsalt lõhki. Tööjõumaksud ju langevad, mitte ei tõuse. Praegu te räägite üldisest maksukoormusest. Ma ütlen teile, head kolleegid, et mida paremini me makse kokku kogume, seda rohkem tõstab see meie maksukoormust. Tundub aga, et ükskõik milline vastus teile antakse, ei ole te ikka sellega rahul. Selles mõttes on väga raske ja ka kahjulik debatti pidada. Mina olen oma olemuselt alati debati pooldaja. Ma pigem vastan enim pikemalt kui lühemalt. Ma annan oma vastustega pigem võimaluse uusi küsimusi küsida, kui jätan vastamata. Ma kutsun teid üles, ka tulevikuks, et kui on hea konstruktiivne debatt, siis mina olen valmis selles kaasa lööma ja tahan seda teha. Kui käib sildistav, desinformeeriv jutt, siis on väga raske sellega kaasa tulla. Kuid veel kord, vaadates lähiperioodi samme, mida valitsusliit ette võtab, mina usun sellesse. Ma näen, et lähiaja plaanid tekitavad kokku võttes olukorra, kus Eesti majandusel peaks minema paremini. Konkreetsed tulevikumeetmed on laual ja Eesti ettevõtlike konkurentsivõime peaks paranema. Aitäh teile!

16:13 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh, härra minister! Lõpetan läbirääkimised ja ka arupärimise käsitlemise.

4. 16:13 Vaba mikrofoni

16:14 Aseesimees Enn Eesmaa

Nüüd on kõigil Riigikogu liikmetel ning fraktsioonide ja komisjonide esimeestel pärast haamrilööki võimalus registreeruda esinemiseks. Kõnesoove ei ole.

Tänane istung on lõppenud. Täna teid tehtud töö eest ja kohtumiseni homme kell 10!

Istungi lõpp kell 16.14.